Jüdische Pester Zeitung.

יידישע
פעסטער צייטונג
(מאָנטאג-אויסגאבע)

דיעזעס בלאטט ערשיינט צווייטאל וואָכענטליך
אונד קאָסטעט פיר עסטעררייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען ע. וו.
האלביעהריג 4 „
פיערטעל-„ 2 „

פיר'ס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולדען זעס. וועהר.
האלביעהריג 4 „ 50 קרייצער
פיערטעל-„ 2 „ 25 „

אננאָנצען
אונד יאָנסטיגע פריוואט-אנצייגען יעדערען פיר 10 קר. פער 6 שפאל-טיגע פעטיט-צייליע בערעכנעט.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען
אונד דער פרענומעראציאָנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עסטפאנג דעם ערסטען בלאטטעס.

דיא רעדאקציאָן בעפינדעט זיך אין פעסט אלט-גאססע נו׳ 1.
וואָהין מאן אויך דיא פרענומעראציאָנסגעלדער צו זענדען בעליעבע.
פרענומעראנטענזאממלער ערהאלטען 10% ראבאטט.

Nr. 76, זיעבענטער יאהרגאנג | פעסט, כז אלול ה׳ת׳ר׳ל׳ה׳. | Pest, den 27. September 1875.

אן אונזערע ג׳ לעזער!

שאָן איבערמאָרגען אבענד געהט דאס יאהר ה.תרל״ה צו ענדע אונד דאס יאהר ה.תרל״ו בעגיננט; געבע גאָטט, דאס עס „למזל ולברכה״ זיין זאָלל, דא דאס לאנד נאָך דען פיעלען הונגערס-יאהרען שאָן איינעס יאהרעס דער זעטטיגונג אונד אויך איינעס גוטען געשעפטס-יאהרעס בענאָטהיגט. דאס אבלויפענדע יאהר וואר וואָהל בעציגליך דער פריהערען יאהרע קיין שלעכטעס. דער פריעדע בליעב אונגעשטאָרט אונד דיא ערנטע איזט, וועגן אויך ניכט אם בעסטען, דאָך אויך ניכט אם ערגסטען אויסגעפאללען; דאָך אבער איס אינטערעססע דעם האנדעלס ווינשען וויר אבערמאלס, דאסס דאס נעכסטע יאהר ניכט בלאָס איין שנת ברכה, זאָנדערן אויך איין „שנת משא ומתן״ זיין מאָגע.

וואס נון דען געשעפטס-גאנג אונזערעס בלאטטעס בעטריפפט, זאָ קאָננען וויר דען וואונש אויסשפרעכען: „בעססער וועהרע זיכער גוט, וועגן אבער ניכט בעססער, זאָ דאָך ניכט ערגער!״ — וויר האבען נאָטלאָב איבער דאס אבלויפענדע יאהר ניכט צו קלאגען; טראָטץ דעם אללגעמיינען שלעכטען געשעפטס-גאנגעס האט יעטצט אונזערע צייטונג איינע זאָלכע האָהע פרענומעראנטען-אנצאהל ערריכט, וויא זיא נאָך קיין יידישעס בלאטט אין אונגארן ערלאנגט האט-טע, וויר האטטען אין דיעזעם יאהרע אויך מיט צוויא נייען קאָנקורענטען צו קעמפפען, אויס וועלכעם קאמפפע וויר אבער מיט גאָטטעס הילפע זיעגרייך הערפאָרגעגאנגען זינד — אונד אונזער יידישעס בלאטט איזט נון ווייטער דאס איינציגע אין אונגארן, וועלכעס מעהרמאלס אין דער וואָכע ערשיינט! —

דיעזען גליקליכען אויפשוואונג אונזערעס אונטער-נעהמענס האבען וויר פאָר אללעם איינער בעזאָנדערן הילפע גאָטטעס, דאנן דער אנהעגגליכקייט אונזערער טרייען פרענו-מעראנטען אונד ענדליך אויך אונזערעס אונערמידליכען פלייסע אונד אונזערער אייפריגען טהעטיגקייט צו פערדאנקען. איין אלטעס שפריכוואָרט לויטעט: „זיינעס פלייסעס דארף זיך יעדער ריהמען!״ — אונד דיא לעזער דער גראָססען מא-גען-בלעטטער ווערדען עס בעגרייפען, וועלכען אנהאלטענדען פלייס וויר אנווענדען מיססטען, אום אללע וועלט-בעגעבענהיי-טען אין דעם בעשרענקטען ראומע אונזערעס בלאטטעס קורץ, בינדיג אונד לייכט-פערשטענדליך מיטטהיילען צו קאָננען.

אינדעם וויר נון אונזערען גליקליכען ערפאָלג אויך דער טרייען אנהעגגליכקייט אונזערער פרענומעראנטען צו פער-דאנקען האבען, זאָ וואָרען וויר בעשטרעבט, איהנען נאָך מאָגליכקייט אונזערע ערקעננטליכקייט צו בעצייגען. היע אונד דא האבען וויר אונזערעם בלאטטע זעהר ניטצליכע אונד בע-לעהרענדע ביילאגען בייגעשלאָססען — אונד טראָטצדעם וויר צו ענדע דיעזעס יאהרעס מיט אונזערער צווייטאל-וואָכענט-ליכען אויסגאבע אללייך אויף דעם מארקטע געבליעבען זינד אונד קיינע קאָנקורענטען מעהר צו בעפירכטען האטטען — האבען וויר אונס דאָך ענטשלאָססען, אי״ה נאָך דען פייער-טאגען, אונזער בלאטט דריימאל-וואָכענטליך ערשיינען צו לאססען! — פאָם ערסטען נאָוועמבער אנגעפאנגען, ווירד אונזער בלאטט יעדען מאָנטאג, מיטטוואָך אונד פרייטאג ערשיינען.

דיעזע נייע דריטטע פרייטאג-אויסגאבע ווירד עבען זאָ גראָס זיין וויא אונזערע היטיגע מאָנטאג-אויסגאבע — אונד ווירד פיערטעל-יעהריג דאָך נור דיא העלפטע דערזעלבען קאָסטען, נעמליך פינפציג קרייצער! דיא דריימאל-וואָכענטליכע אויסגאבע אונזערעס בלאטטעס ווירד אלזאָ פיערטעל-יעהריג נור 2 גולדען 50 קרייצער קאָסטען! ביי דען היטיגען נייען פאָסט-איינריכטונגען, וואָביי מאן דאס געלד ניכט אין בריעפען, זאָנדערן אויך מיט „פאָסט-אנווייזונגען״ שיקען קאנן, איזט אויך דיא זענדונג פאָן „קליינעם געלדע״ ניכט מעהר שווערינ.

יעדער, דער דיא היטיגען טהייערען דרוק-קאָסטען אונד האָהען פאפיער-פרייזע קעננט, ווייס עס, דאס וויר ביי דיעזער דריטטען וואָכען-אויסגאבע אללייןביי איי-נעם פיערטעליעהריגען פרייזע פאָן נור 50 קר׳, נאָך איינבי-סען מיססען; אבער וויר זינד שאָן פערפפליכטעט, דיעזעס דאנק-אָפפער אונזערען פרענומעראנטען צו ברינגען, דא וויר ביי דער ביזהעריגען צווייטאל-וואָכענטליכען אויסגאבע אונ-זערען געווינגסט געניגענד פינדען. — וועגן פיעללייכט מאנ-כע דיא איינווענדונג מאכען זאָללטען, דאס אנדערע צייטונ-גען נאָך גראָססער אונד בילליגער זייען. וואָללען וויר זיא נור דארויף אויפמערקזאם מאכען, דאס אנדערע צייטונגען מייסטענס מיט שווינדעל-האפטען אנצייגען (אננאָנצען) אויס געפיללט זינד, וואס אבער ביי אונזערער צייטונג ניכט דער פאלל איזט.

וויר העטטען שאָן צו אונזערעם נייען יאהרע מיט דער דריימאל-וואָכענטליכען אויסגאבע בעגיננען זאָללען; אבער איינערזייטס זינד וויר דורך דיא פייערטאגע דאראן פערהינדערט, אונד אנדערערזייטס קאָננען דיא זעטצער, וועל-כע וויר אויס פראג בעשטעללט האבען, ערסט נאָך דען פייערטאגען פאָן דאָרט אבקאָממען — אונד זאָמיט ווירד אויך נעכסטען מאָנאט וועגען דער פייערטאגע אונזערע דאָנ-נערסטאג - אויסגאבע דריימאל (א׳ דראש השנה — א׳ דסוכות — אוג״ד אן שמיני עצרת) וועגבלייבען מיססען, וויל דיא ביזהעריגע אנ-צאהל אונזערער זעטצער נור אין יע דרייא טאגען איין בלאטט צוזאממענשטעללען קאנן. — צום ערזאטצע דיעזעס דריי-מאליגען אויספאללעס ווערדען אבער אונזערע פרענומעראנ-טען אים מאָנאטע נאָוועמבער פיער פייטאג-אויסגא-בען אומזאָנסט בעקאָממען, דא דיאזעלבען איהנען אים ערס-טען מאָנאטע נאָך ניכט איינגערעכנעט ווערדען.

וויר האָפפען נון, דאס אונס אונזערע געעהרטען פרע-נומעראנטען דיעזע פייערטאגס-רוהע גאָננען, אונד אונס אויך פערנערהין טרייא בלייבען ווערדען — אונד זאָמיט ווינשען וויר איהנען אויס פאָללעם הערצען: לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

דער נייע פינאנץ-פלאן.

II.

פאָן דעם גראָססען נייען פינאנץ-פלאנע, וועל-כען אונזער אונגארישער מיניסטער אין דער לעטצ-טען רייכסטאגס-זיטצונג ענטוויקעלטע, איזט פיר אונס נור דיא איינפיהרונג דער נייען „אללגעמיינען איינקאָממענ-שטייער״ פאָן בעזאָנדערעם אינטער-עססע, דא יעדער עס וויססען וויל, אום וויא פיעל מעהר שטייערן ער צו צאהלען האבען ווירד. וויר וואָללען דאהער דיעזע נייע שטייער אויספיהרלי-כער ערקלערען: דער הויפט-גרונד-זאטץ דיעזער נייען שטייער איזט, דאס ניכט נור דער בעזיטץ, זאָנדערן אויך דאס איינקאָממען זעלבסט בעשטייערט ווערדען מוס. וועגן מאן איינען גרונד, אָדער איין הויז, אָדער איין געוואָלב בעזיטצט, זאָ צאהלט מאן יא שאָן אהנעיעס גרונד-שטייער, אָדער הויז-שטייער אָדער געוואָלב-שטייער: אבער דיא בעשטייערונג דיעזעס בעזיטצעס איזט נאָך ניכט געניגענד, אויך דאס איינקאָממען פאָם גרונדע, פאָם הויזע אָדער פאָם געשעפטע מוס בעשטייערט ווערדען!

דיעזעס בעשטייערטע איינקאָממען מוס אבער נור דאס „ריין-איינקאָממען״ זיין, דאס הייסט דער אייגענטליכע געווינסט, וועלכער נאָך אבציג אללער שפעזען איבריג בלייבט. מאן מוס אלזאָ פאָן דעם איינקאָממען צוערסט דיא איבריגען שטייערן אונד דיא דארויף נאָך האפטענדען פערצענטען-צאהלונגען אבציעהען, דאמיט מאן נור דאס ריין-איינקאָממען בעשטייערן קאָננע.

היער איין ביישפיעל: איך צאהלע פאָן מיינעם גרונדבעזיטצע יעהרליך 1000 גולדען גרונד-שטייער. נון זאָלל אבער איך נאָך מיין ריין-איינקאָממען פאָן דיעזעם גרונדע בעשטייערט ווערדען. מאן בערעכנעט, דאס איך ווענינגסטענס 5 מאל זאָ פיעל ריין-איינקאָממען האבען מוס, אלס איך גרונד-שטייער צאהלע. 5 מאל 1000 איזט 5000. פאָן דיעזעם מיינעם איינקאָממען פאָן 5000 גולדען מוס צוערסט דיא 1000 גולדען גרונד-שטייער אבגע-צאָגען ווערדען. אונד וועגן איך נאָך אויף מיינען גרונדבעזיטץ 20000 גולדען שולדיג בין, וואָפאָן איך יעהרליך 1000 גולדען אן פערצענטען צו צאה-לען האבע, זאָ מיססען אויך דיעזע 1000 גולדען אב-געצאָגען ווערדען. בלייבען 3000 גולדען ריין-איינ-קאָממען. פאָן דיעזעם מוס איך נון 3½ פערצענט, נעמליך 105 גולדען, אלס אללגעמיינע איינקאָממענ-שטייער צאהלען — זאָמיט צאהלע איך נור אום 10½ פערצענט מעהר שטייער אלס ביזהער!

ביי דעם גרונד-בעזיטצע איזט מאן אבער נאָך זעהר שאָנענד פאָרגעגאנגען: ביי דעם הויז-בעזיטצע איזט עס בעדייטענד ערגער. וועגן איך אלס הויזבעזיטצער ביז יעטצט יעהרליך 20 גולדען הויז-קלאססענ-שטייער צאהלטע, זאָ ווירד מיין יעהרליכעס איינקאָממען פיר 10 מאל זאָ פיעל, נעמליך פיר 200 גולדען גערעכנעט. היעפאָן ווירד דיא הויז-קלאססענ-שטייער פאָן 20 גולדען אבגעצאָגען, בלייבען 180 גולדען. פאָן דיעזען מוס איך 3½ פערצענט, נעמליך 6 גולדען 30 קרייצער, אלס אלל-געמיינע איינקאָממענ-שטייער צאהלען, זאָמיט צאה-לע איך אום 31½ פערצענט מעהר שטייער אלס ביזהער. —

עבענזאָ הארט טריפפט דיעזע נייע אללגע-מיינע איינקאָממענ-שטייער דיא געשעפטס- אונד פאבריקס-בעזיטצער. ביי דיעזען ווירד דאס 9 פאכע איהרער פאָריעהריגען שטייער אלס ריינ-איינקאָממען בערעכנעט. וועגן איך אלס געשעפטס-מאנן פאָריגעס יאהר 100 גולדען שטייער צאהלטע, זאָ ווירד מיין יעהרליכעס איינקאָממען אויף 900 גול-דען בערעכנעט, דאפאָן יענע 100 גולדען שטייער אבגעצאָגען, בלייבען 800 גולדען. פאָן וועלכען איך 3½ פערצענט, נעמליך 28 גולדען, אלס אללגעמיינע איינקאָממענ-שטייער צו צאהלען האבע — זאָמיט מוס איך אום 28 פערצענט מעהר שטייער צאהלען אלס ביזהער. דיא גרונד בעזיטצער זינד אלזאָ נאָך אם בעסטען בעגינסטיגעט!

דיא גרונד-בעזיטצער ווערדען דאהער מעהר בעריקזיכטיגעט, וויל איהרע בעזיטצ-טהימער פרייא אונד אָפפען ליעגען, זאָ דאס זיא איהר פערמאָגען ניכט פערלייגנען קאָננען, וועהרענד מאן אבער ביים האנדעלס-מאננע אימטער אנ-נעהמען קאנן, דאס ער זיין פערמאָגען פערלייגנע אונד דאהער נאָך אימטער ניכט גענוג שטייער צאהלט.

וויא וויר בערייטס אין פאָריגעם בלאטטע מעלדעטען, האבען נור דיא וואָהלהאבענדען אונד רייכען לייטע דיעזע נייע שטייער-לאסט צו טראגען; דיא מינדער בעמיטטעלטען קלאססען, וויא אויך ראבבינער אונד לעהרער, זינד פאָן דיעזער נייען שטייער בעפרייט.

זשאמבעס דען „הערען לעהרער" אוים דער שולע שליידערן ווערדע. אונד ווער ווירד היעדורך געשע-דיגט? דאס לייכטזינניגע מעדכען האט איהרע צו-קונפט איינגעביסט. דיא אונגליקליכע פרויא ווירד פיעללייכט וואָהל איהרען מאנן, דיא אונגליקלי-כען קינדער ווערדען איהרען פאטער בעהאל-טען. אבער וואס האבען זיא גונמעהר דאפאָן? קרויז קאנן יא ניע מעהר לעהרער איינער יידישען געמיינדע זיין. ער האט זיך געשענדעט; ער האט זיינע פאמיליע געשענדעט אונד אונגליקליך געמאכט. אונד אלל' דיעס איזט דיא פאָלגע איינעס פעהל-טריטטעס. וועלכער יעדאָך בייא איינעם „לעהרער", דער דאָך איין „מוסטערהאפטעס" לעבען פיהרען זאָללטע, דאָפפעלט שטראפבאר ערשיינט.

*(טעלעגראפישער גאָטטעס-דיענסט.) אוים באלטימאָרע (נאָרד-אמעריקא) ווירד געשריעבען, דאס דאָרט יעטצט קיין „מנין" צו-זאממענגעבראכט ווערדען קאנן. דא דיא געמיינדע-בעאמטען אין דען באָדערן זיך בעפינדען. אונלענגסט האט מאן מיט פיעלער אנשטרענגונג דאָך איין „מנין" צוזאממענגעטראָממעלט. דער „חזן" יעדאָך. וועלכער זיינע ליעבען לייטע קאננטע, פעררי כטעטע דען גאָטטעס-דיענסט מיט עלעקטרישער קראפט! שחרית, מוסף אונד קריאת התורה ווארען אין 24 מינוטען אבגעטהאן. שנעללער ווירד עס יעטצט אויך דער טעלעגראף ניכט מאכען!

*(זיא וואָללען קיינע בירגער זיין!) אין אלגיער (אפריקא), וועלכעס גונמעהר איינע פראנצאָזישע פראָווינץ בילדעט, ווארען דיא יודען פריהער פאָן דען דאָרטיגען אראַבערן אלס שקלאווען בעהאנדעלט — זייטדעם אלגיער אונטער פראנצאָזישע הערשאפט קאם, ווארדען דיא יודען עמאנציפירט אונד אלס „פרייע בירגער" אנערקאננט. לייִדער גיבט'ס נאָך אימּמער מענשען, וועלכע דען ווערטה דער פרייהייט ניכט צו שעטצען וויססען. וויא דיא ציטונגען בעריכטען, ווירד נעמליך זאָבען איין געזוך אונטער דען יודען אלגיערס צור אונטערשריפט הערומגעזענדעט, וואָרין דיא פראנצאָזישע נאציאָנאל-פערזאממלונג ערזוכט ווערדען זאָלל, דען יודען וויעדער דאס בירגער-רעכט וועגצונעהמען! — וויר גלויבען, עס מיססען אראבישע יודענפיינדע זיין, וועלכע דיא יודען צו דיעזעם לעבערליכען שריטטע פערלייטען וואָללען.

*(דער עמפפאנג דער דעלעגאציאָנען ביים קאָניג.) געסטערן נאכמיטטאגס ווארדען דיא ביידען דעלעגאציאָנען אין ווייען פאָם קאָניגע עמפפאנגען. אויף דיא אנשפראכע דער פרעזידענטען ערטהיילטע דער קאָניג פאָלגענדע אנטוואָרט: „דיא פערזיכערונג דער טרייען ערגעבענהייט, וועלכע זיא מיר זאָבען אוים-געשפראָכען האבען, נעהמע איך מיט אויפריכטיגעם דאנקע ענטגעגען. איך רעכנע אויף איהרע פאטער-לאנדס-ליעבע אונד איך בין איבערציינגט, דאס זיא מיינע רעגיערונג אין אללעם אונטערשטיטצען ווערדען. זיא ווערדען אללעס טהון, וואס צור זיכער-הייט אונזערער מאָנארכיע אלס נאָטהווענדיג ער-שיינט. (דיא ערהאלטונג איינער טיכטיגען ארמעע געהאָרט צור זיכערהייט דעם לאנדעס). דיא רעוואָ-לוציאָן, וועלכע אין איניגען פראָווינצען דער וועסטליכען טירקייא ענטשטאנדען איזט, האט אויך אונס איינע בעזאָנדערע וואכזאמקייט אויפערלעגט, וויל יענע אויפשטענדישען פראָווינצען אן אונזע-רען גרענצען ליעגען; — אבער אונזער הערצלי-כעס פערהעלטניס צו דען ביידען גראָסען נאכבאר-שטאאטען (דייטשלאנד אונד רוסלאנד), זאָוויא דיא פריינדשאפטליכען בעציעהונגען צו דען אנדערען שטאאטען לאססען אונס האָפפען, דאס טראָטץ יענער קריעגע אן אונזערען זיד-אָסטליכען גרענצען, דיא רוהע אונזערער מאָנארכיע אלס אויך דער פריעדען איירָאפאס אויפרעכט ערהאלטען בלייבען. — מיט פערטרויען זעהע איך זיא אן איהרע ארבייט געהען אונד איך געבע איהנען דען אויסדרוק מיינער קאיזערליכען הולד."

*(ערמאָרדונג איינעס שטייער-עקסעקוטאָרס.) אין סענטעש ערשיען בייא איינעם דאָרטיגען בויערן איין אמטליכער שטייער-עקסעקוטאָר, אום איהן פיר ריקשטענדיגע שטייערן צו פפאָנדען. דאָך דער בויער ערגריפף אין זיינעם צאָרנע איינע פלינטע פאָן דער וואנד אונד האטטע דען אונגליקליכען בעאמטען ערשאָססען.

*(דיא קאיזערין איישעניע) וואָללטע יעטצט נאָך פאריז קאָממען, אבער דיא רעפובליקאנישע רעגיערונג פירכטעטע, איהר דיעס צו ערלויבען.

געשעפטסבעריכט.

וויי צען, נייער טהיים-ווייצען 85-פפינדי-גער $5{,}17^{1}/_{2}$ גולדען. — באנאטער $82^{3}/_{4}$-פפינדיגער 4.65 גולד. פעסטער $83^{1}/_{2}$-פפינדיגער 4.90 גולד' אללעס פער דרייא מאָנאטע אונד פער צאָלל צענטנער.

גערסטע פוטטער $2{,}27^{1}/_{2}$ גולד' פער 72 וויענער פפונד. —

האפער נייער $2{,}10—2{,}07^{1}/_{2}$ גול' פער 50 פפד.

קאָרן 77—80-פפד. $3.20—3{,}07^{1}/_{2}$ גול.

ווייצען נענגען דיא פאָרינע פרייז-נאָטירונג זינד דיא היעטיגען פרייזע אום 10 קר נעפאללען. פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 4,67—4,70, פער פריה-יאהר $5{,}30—5{,}27^{1}/_{2}$ גולד.

האפער פער סעפטעמבער-אָקטאָבער 2.16 — 2.17 גולד. פער פריה-יאהר 2.35—2.33 גול.

קוקורוץ פער מאי 2,79—2.81 גולד.

וויענער פרייזע.

שפיריטוס: פרוכט-שפיריטוס 39 קר.

וויענער שלאכטפיעהמארקט: דער אויפ-טריעב אויף דעם שלאכטפיעהמארקט אם 20-טען ד. מ., בעטרוג 2930 אונגארישע, 1329 גאליצישע אונד 276 דייטשע צוזאממען 4535 שטיק אָכסען. נעקויפט ווארדען פאָן וויענער פליישערן 1701 פאָן לאנד פליישערן 2477 אונד אונפערקויפט גינגען אויפס לאנד 357 שטיק, דער געזאממט לאנד-אבטריעב 2834 שטיק. פיר וויען פערבלייבען 1701 שטיק. דאס יעטצונגסגע-וויכט שטעללטע זיך פער שטיק פאָן 375 ביז 750 פפונד. דער אנקויפספרייז פער שטיק פאָן 100 — 233 גולדען אונד פער צענטנער פאָן $33—24^{1}/_{2}$ גולד. 75 קר.

פעראנטוואָרטליכער רעדאקטער: מאיר בר"י רייז.

קאָנקורז.

אין דער היעזיגען איזר. אָרטהאָדאָקסען גע-מיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק ירא וחרד לדבר ד' ומומחה לרבים, דער צוגלייך דיא פעהיגקייטען בעזיטצט לעמוד לפני התיבה לשרת בשם ד' להתפלל בשבתות ויו"ט ולהתפלל בימי נוראים מוספים בקול נעים ולקרות בתורת ד', מיום א' דר"ח חשון תרל"ו הבע"ל צו בעזעטצען. רעפ-לעקטירענדע האבען מיט ציינגיססען וקבלות פאָן גאוני זמננו אונד אונטערשריפט דעם פאָרשטאנדעס, דאס זעלבער איבערהויפט ניע אין איינער נעאָלאָגען געמיינדע פונגירט האט, ביז לענגסטעס חוה"מ סוכות הבע"ל אויף פראָבע צו ערשיינען. יעהרליכעס גע-האלט 400 גולדען אונד פרייע וואָהנונג. — נור דער אקצעפטירטע ערהאָלט דיא רייזע שפעזען.

מאנדאָק (סאבאָלטשער קאָמ'), אלול תרל"ה.

דער פאָרשטאנד.

דיא פערלאגס-בוכהאנדלונג פאָן

מ. ע. לאָווי'ס זאָהן אין פעסט

קאָנינסגאססע נר' 2

עמפפיעהלט היעמיט דעם פ. ט. געעהרטען פובליקום צו דען קאָממענדען האָהען פייערטאגען (ימים נוראים הבע"ל) איהרע אים פערלאגע ערשיענענען 9 טהייליגען מחזורים פאָם גאנצען יאהרע, מיט דער בעליעבטען מ. ע. שטערנישען איבערזעטצונג (זאָ-וואָהל יידיש אלס דייטש אן דער זייטע דעם טעקס-טעס) צו דען בילליגסטען פרייזען. — צור בעקוועמ-ליכקייט דעם געעהרטען פובליקומס ווערדען אויך דיא ערסטען 4 טהיילע פיר ראש השנה אונד יום כפור איינצעלן אבגעגעבען.

בייא עטוואיגער בעשטעללונג ווירד ערזוכט, איינע ענטשפרעכענדע אנגאבע פער פאָסטאנווייזונג איינצוזענדען.

פרוכטפרייז-טאבעללע

פריכטע	קוואליטעט נעווינט	פער צאָלל-צענטנער
ווייצען, נייער באנאטער	81	4.20—4.10
" "	82	4.40—4.30
" "	83	4.60—4.50
" "	84	4 80—4.70
" "	85	5.—4.90
" "	86	5.15—5,05
" טהייס	81	4.30—4.20
" "	82	4.50—4 40
" "	83	4 70—4.60
" "	84	4 90—4 80
" "	85	5,05—4.95
" "	86	5,15—5,10
" פעסטער באָדען	81	4.15—4.05
" "	82	4.25—4,25
" "	83	4 55—4.45
" "	84	4.80—4.70
" "	85	4,95—4.85
" "	86	5,05—5.—
" ווייסעלבורגער	81	4 25—4.15
" "	82	4.45—4.35
" "	83	4.65—4.55
" "	84	4.90—4.80
" "	85	5,05—4 95
" "	86	5.15—5.10
		פער מעטצ'
קאָרן	80	3.25—3.15
גערסטע מאלץ	72	3.15—2.65
" פוטטער	72	2.55—2.35
האפער	50	2.15—2.12
קוקורוץ באנאטער	פער מעטצען	2 80—2.75
אנדערע גאטטונג	צענטנער	2.70—2.60
הירזע	75	2.40—2.30

קורז-טאבעללע פאָם 22 סעפטעמבער

באללען-מעהל	פל.	קר
נוממער 0	23	50
" 1	22	70
" 2	21	80
" 3	19	50
" 4	18	—
" 5	15	90
" 6	14	—
" 7	12	40
" 8	10	40
" $8^{1}/_{2}$	8	50

[illegible]

געלד-קורז	פל.	קר
זילבער-אשיא	101	95
דוקאטען	5	30
עסטרייך-אונגאַרישעס 8 גולדען גאלד-שטיק (20 פראנקס)	8	93
נאפאלעאָנדאָר	8	93
פרייסישע טהאלער (קאססענאנווייזונגען)	1	65
רוסישע רובעל	1	53

לאָזע.	פל.	קר
1864-ער לאָזע צו 100 גולדען	134	25
דעטטאָ צו 50	134	25
1860-ער גאנצע לאָזע	112	25
דעטטאָ פינפטעל	117	—
1854-ער 4 פראָצענטיגע שטאאטס-לאָזע	105	—
1839 ראָטהשילד - לאָזע גאנצע	278	—
דעטטאָ פינפטעל	247	—
קאמא רענטענשיינע	23	—
קרעדיט-לאָזע	166	—
טריעסטער לאָזע פער 100 גולדען	110	50
טריעסטער לאָזע פער 50	56	—
דאָנוי-דאמפפשיפפ-פאהרט-לאָזע	94	—
פאלפי צו 40 גולדען	36	—

	פל.	קר
פאלפפי צו 40 גולדען ק. מ.	25	—
קלארי צו 40 " "	25	—
סט. גענאָיס צו 40 " "	27	25
אפנער צו 40 " "	26	25
ווינדישגרעטצער צו 20 גולדען ק. מ.	22	75
וואלדשטיין צו 20 " "	19	50
קעגלעוויטש צו 10 " "	12	—
רודאלפפלאָזע צו 10 " "	13	50
סטאניסלויער צו 20 " "	15	25
אינסברוקער לאָזע	16	25
זאלצבורגער לאָזע צו 20 גולדען	15	75
קראקויער לאָזע	14	75
טירקען לאָזע	49	75
דעטטאָ 120 פראנקס איינצאהלונגען	—	—
אונגארישע פרעמיען-לאָזע א 100 גולדען	80	25
דעטטאָ צו 50 גולדען	79	25
וויענער-לאָזע	105	25

ווערטה-פאפיערע.	פל.	קר
אונגארישע גרונדענטלאסטונגען	81	40
טעמעשוואר-באנאטער	81	25
זיעבענבירגישע	79	20
גאליצישע	86	—
בוקאווינער	85	—
אונגארישע אייזענבאהן-אנלעהען	101	—
ווייןצעהענט-אבלאָזונגס-אבליגאציאָנען	76	75
פעסטער שטראססען-באהן	206	—
אפנער שטראססענבאהן	70	—
מוניציפאל-באנק	21	—
אנגלא-באנק I. עמיסיאָן	33	50
אונגארישע באדען-קרעדיט	63	75
שפאר- אונד קרעדיט-פעראיין	87	50
אונגארישע קרעדיט-באנק	210	25

	פל.	קר
פעסטער קאממערציאל-באנק	790	—
פעסטער נעווערבע-באנק	255	—
פראנקא-אונגארישע	40	—
אינדוסטריע-באנק-אקציען	61	—
אפנער קאממערציאל-באנק	144	—
לאנדעס צענטראל-שפארקאססע	90	50
אפנער ביערבריי	—	-
פעסטער ערסטע פאטערלענדישע	[illegible]	—
פעסטער פארשטעדטישע	49	50
פעסט-אפנער הויפטשטעדטישע	136	—
דעטטאָ צווייטע עמיסיאָן	—	—
פאנדבריעפע דער אונגארישען בארנקרעדיט צו 5 איינהאלב פראָצענט	87	25
דער אונגארישען היפאטהעקען-באנק צו 5 איינהאלב פראָצענט	80	25
דער אונגארישען אללגעמיינען באָדענקרעדיט-אנשטאלט צו 5 אונד איינהאלב פראָצענט	86	75
דעטטאָ צו 6 פראָצענט	88	75
דער פעסטער קאממערציאל-באנק	88	75
קעטטען-בריק-אקציען	85	75
נאָרד-אָסט-באהן	118	—
אלפאלד-פיומאנער	125	—
אונגארישע אָסטבאהן	47	50
טהייס באהן	186	—
זיעבענבירגער באהן אקציען	117	50
קאשוי-אָדערבערגער באהן אקציען	122	50
פראנץ-יאָזעפ'ס באהן אקציען	162	25
קארל-לודוויג-באהן אקציען	120	25
לעמבערג-טשערנאָוויטץ-יאסי באהן	138	—
קרעדיט-אקציען	214	10
באנק-	420	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redakteur M. REIS.

Budapest, 1875. Druck v. Moritz Burian, Waitznerboulevard, Marokkanerhof.

נען פאלאסט צוריקקעהרען, אום נור איין נאכטלאגער פיר זיינען „ארמען קאָפּף" צו פינדען. אבער דאס גינג ניכט זאָ לייכט, דא וועגען דער אויסבעסערונג דעם פאלאסטעס אללעס מאָבעל אונד אללעס בעטטצייג אין דאס האָטעל היניבערגעטראגען וואורדע. עס וואורדע ענדליך דאָך איין שלעכטעס נאכט-לאגער צוזאממענגעשטעללט, וואָרויף דער נונמעהר גענצליך ערמידעטע באראָן זיינען קאָרפּער ניעדערוואָרף, אום נור איינינע פיערטעלשטונדען שלוממערן צו קאָננען. אין אויגענבליקען דער איינענען נאָטה פפלעגען זיך דיא רייכען הערען אן דיא טרויריגע לאגע דער ארמען אונד הילפלאָזען צו עראיננערן. אויך באראָן ראָטהשילד עראיננערטע זיך ביי דיעזער געלעגענהייט, דאס אין וויען איינע אנשטאלט עקסיסטירע, וואָ לייטע, דיא קיין קווארטיער האבען, איין נאכטלאגער בעקאָממען. דיעזע אנשטאלט ווירד פאָן דען שפענדען עדעלהערציגער מענשען-פריינדע ערהאלטען אונד פיהרט דען טיטעל: „אזיל (צופלוכטסאָרט) פיר אָבדאכלאָזע." קוים וואר דער העררבאראָן ערוואכט, אלס ער זיך פאָן זיינעם לאגער ערהאָב אונד זיינען דיענער הערבייריעף. ער איבערגאב דעמזעלבען איינע 100 גולדען-באנקנאָטע מיט דען וואָרטען: „טראגען זיא דיעזעס געלד דעם „אזיל פיר אָבדאכלאָזע". דא איך נונמעהר זעלבסט דיא ערפאהרונג געמאכט האבע, וויא טרויריג עס איזט, ווען מאן נור איינע נאכט אָהנע קווארטיער איזט! קיין צימער, קיין בעטט צו האבען, דאס איזט איין גאר גראָסעס עלענד; איך האבע עס דיעסמאל ביטטער עמפפונדען."

* (**דאס געלד בלייבט אין דער משפחה.**) דער וויענער ראָטהשילד ווירד זיך אין נעכסטער צייט מיט איינער טאָכטער דעם פאריזער ראָטהשילד פערהייראטען. דער גראָסע רייכטהום קאָממט אלזאָ ניכט אין פרעמדע הענדע, זאָנדערן בלייבט אין דער „משפחה".

* (**איינע נייע שבתי-צבי-געשיכטע.**) אויס אלעקסאנדריען (אין עגיפּטען) ווירד דער וויענער „פרעססע" פאָן איינעם „משיח-שווינדעל" אין דער אראבישען שטאדט **זאנא** אים קאָניגרייכע **יעמען** (תימן) בעריכטעט. שאָן פאָר יאהרען האט נעמליך דאָרטהין איין ענגלישער מיססיאָנער, נאמענס **שטערן**, וועלכער זיך פיר איינען יודען אויסגעגעבען האטטע. ער בעהויפּטעטע, ער זייא בלאָס דעסהאלב דאהין געקאָממען, אום דען דאָרטיגען יודען איינע פראָהע נאכריכט צו ברינגען. דיא ארמען יודען ליעסען זיך דענן אויך פאָם געוויססענלאָזען מיססיאָנער טיישען אונד קאמען צו זיינען אָפפענטליכען פרעדיגטען. אבער דער הייכלער ריקטע ענדליך מיט זיינעם טויף-פלאנע הערפאָר אונד ערקלערטע אין זיינען פרעדיגטען, דאס משיח שאָן לענגסט אונד צוואר פאָר מעהר אלס 18 הונדערט יאהרען געקאָממען איזט! דאס וואר דאָך מעהר אלס צופיעל. דיא יודען טריעבען דאהער דען מיססיאָנער אויס איהרער מיטטע. דער געוויססענלאָזע מענש יעדאָך איילטע צום סולטאן פאָן זאנא אונד פערלייםדעטע דיא יודען, דאס זיא „פערשטאָקטער נאטור" זייען אונד פאָם „פאָרטשריטטע" ניכטס וויססען וואָללען. דיעזע פערלייםדונג וואר נאטירליך פיר דען סולטאן איינע גוטע אויסרעדע, אום פאָן דען יודען געלד ערפרעססען צו קאָננען. ער ליעס דענן אויך זאָפאָרט דיא פאָרשטעהער צו זיך רופען אונד זאגטע איהנען: „האָרט איהר יודען, איהר זייד ווירקליך איין אבשייליכעס פאָלק. צוערסט בעטעט איהר אין אייערען סינאגאָגען אום דיא אנקונפט דעם „משיח", נון קאָממט דר' שטערן אונד ברינגט אייך דיא גוטע נאכריכט, דאס משיח שאָן געקאָממען זייא — אונד איהר פערפאָלגט איהן דעסהאלב! אויך אונזערען „נביא" (מאָהאממעד) האבט איהר אימער פערשפּאָטטעט אונד אויסגעלאכט. ווייל איהר זאָ הארטנעקיג זייד, מיססעט איהר מיר אלס שטראפע דיא קאָפּפשטייער דיעזעס יאהרעס צווימאל בעצאהלען!" (נאָך גוט, דאס דער סולטאן פאָן דער נייען אללגעמיינען איינקאָממען-שטייער נאָך ניכטס וויים!) דיעזע שטראפע העטטען דיא אונגליקליכען יודען גערנע ערטראגען; אבער עס צייגטע זיך אלסבאלד אין גאנץ אראביען איין שטארקער האס געגען דיא יודען, אינדעם דיא אראבער זאגטען: „דיא יודען וואָרען ניכט נור געגען משה אונד אהרן ווידערשפּענסטיג, זאָנדערן אויך געגען דען טירקישען נביא מאָהאממעד אונד געגען דען נוצרי!" פלאָטצליך טויכטע יעדאָך איין יודע אויף, דער זיך אלס „בעל קבלה" אונד אלס דען וואהרען משיח אויסגאב. ער זאגטע, ער קאָננע עס בעווייזען אויס דער תורה (אויס דעם פסוק: „האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים"), דאס זאָבאלד דער טירקישע גלויבע דאס 13. יאהרהונדערט זיינעס בעשטעהענס עררייכט האבען ווירד — דער וואהרע משיח בן דוד קאָממען מיססע. (אונד נון זינד יעטצט ווירקליך שאָן דיא 13 הונדערט יאהרע פערשטריכען.) דער מאנן שריעב זיך „שלמה בן דוד" אונד דאס געניגטע, אום זיך אונטער דען לייכטגלייביגען לייטען איינען שטארקען אנהאנג צו פערשאפפען. אויס אללען ענדען אראביענס שטראָמטען דיא יודען צו דיעזעם משיח אונד איבערהייפטען איהן מיט געשענקען. זיא ערקלערטען זיך אויך בערייט, אונטער זיינער אנפיהרונג געגען דיא אראבער איינען קריעג צו פיהרען אונד דאנן נאָך ירושלים צו געהען, וואָ דער משיח אויף דען טהראָן געהאָבען ווערדען זאָללטע. אויך דיא תפלות וואורדען אבגעענדערט, דא מאן יא ניכט מעהר אום דיא אנקונפט דעם משיח צו בעטען האטטע. אבער משיח דענקט — אונד דער טירקישע קאיזער לענקט! עס וואורדע נעמליך דאס גאנצע קאָניגרייך יעמען פאָם טירקישען סולטאן עראָבערט. דא ערשראָק דער העררמשיח גאר געוואלטיג. ער זאה, דאס איהם דער „משיח-שווינדעל" אום זיינען קאָפּף ברינגען קאָננטע, דא דער טירקישע קאיזער מיט זיך ניכט שפּאסען לאָסט. ער ערקלערטע דאהער זיינען אנהענגערן, דאס דיעזע צייט נאָך קיין „עת רצון" פיר דיא „גאולה" זייא. דיא ארמען יודען זייפצטען; אבער זיא קאָננטען זיך ניכט העלפען, דא דער משיח זיינע הויט ניכט אויפ'ס שפּיעל זעטצען וואָללטע. אינצווישען איזט דער ליעבע משיח אויס דער געגענד פערשוואונדען, זאָ דאס מאן אן איהן זאָ ציעמליך פערגאס. אבער דיעזער טאגע פאָנגט דער מאנן וויעדער אן, זיך צו צייגען; פרייליך קעהרט ער נור אין פערטרויטע פאמיליען איין, דאמיט מאן איהן ניכט פערראטהע! זיינע פריהערען אנהענגער יעדאָך זאממעלן זיך וויעדער אום איהן, אין דער האָפפנונג, ער ווערדע זיא נונמעהר נאָך ירושלים פיהרען. דיא ארמען לייטע! דיעזער משיח ווירד זיא נימער ערלאָזען; ער איזט בלאָס דעסהאלב וויעדער געקאָממען, דא איהם דאס געלד אויסגעגאנגען איזט אונד ער נייע געשענקע אויספּאָפּען מאָכטע. דער וואהרע משיח ווירד קיינע געשענקע אננעהמען!

* (**ערדבעבען.**) אין דראָהאָביטש (גאליציען) האט אם 23. דיעזעס, 3 אוהר נאכמיטטאגס, איין העפטיגעס ערדבעבען שטאטטגעפונדען, וועלכעס 23 זעקונדען דויערטע. צאהלרייכע געביידע, (וואָרונטער אויך דאס ראטה-הויז) וואורדען שטארק בעשעדיגט. עס איזט היעבייא יעדאָך קיין מענשענלעבען צו גרונדע געגאנגען.

* (**אייזענבאהנצוג-צוזאממענשטאָס.**) ביי בירזאנאָוו (גאליציען) זינד אם 23. דיעזעס צווייא ציגע דער אייזענבאהן צוזאממענגעשטאָססען. דער שרעקען וואר וואָהל גראָס, דאָך איזט היעבייא קיין מענשענלעבען צו בעקלאגען; נור איין סאָלדאט וואורדע פערוואונדעט.

* (**איין אנדערער העטטע עס וואָהל עהער ברויכען קאָננען.**" וויא דיא „נייע פרייע פרעססע" בעריכטעט, האט דען הויפּט-טרעפפער דער 1864-ער לאָזע ביי דער אם ערסטען דיעזעס שטאטטגעפונדענען ציעהונג איין גייסטליכער אין פאדוא געוואָננען. דיעזע 200,000 גולדען העטטע איין ארמער פאמיליענפאטער געוויס עהער ברויכען קאָננען, אלס זאָ איין קינדערלאָזער גייסטליכער.

* (**דער ערסטע שנעע.**) אם 16-טען

ערבארמטע! וואס האט דיעזער דוממע קריעג צווישען פאטער אונד זאָהן וויעדער פיר מענשען-לעבען געקאָסטעט! אין איינער זאָלכען שלאכט פאללען זיא איבער איינאנדער הער וויא דיא מאָרדער. ניין, נאָך ערגער. וויא וואָלפע, וויא טיגער; דענן דער מאָרדער ווייס דאָך, וואס ער וויל, ווארום ער טאָדט שלאָגט, דיעזע מענשען וויססען עס אבער ניכט; ווער איהנען געגעניבער שטעהט, איזט גאר ניכט איהר פיינד, אבער וועגן דער בעפעהלס-האבער זאגט: „שלאגט צו!" — זאָ שלאגען זיא צו! דאס געהט אויף איינאנדער לאָז, נור וויא לאָזגעלאססענע ווילדע טהיערע, אום נור איינאנדער צו צעררייסען. יא, דער קאטהאָליק קאָננט קיין **מיטלייד** אונד קיינע בארמהערציגקייט. יודען טהוען זאָ וואס ניכט!"

מלכה, וועלכע ביז יעטצט נאכדענקענד געזעססען וואר, זאגטע נון: „הערר בענעדיקט, איהר זאגט, דיא קאטהאָליקען האבען קיין מיטלייד, ווייל זיא קריעגע פיהרען, האבען דענן דיא יודען פאָר צייטען קיינע קריעגע געפיהרט?"

„יא, מיין קינד, דאס וואר איינע אנדערע זאכע! דיעזע קריעגע וואָרען הייליג אונד פאָן גאָטט בעפאָהלען, ער, דער היילינער נאמע זייא געלאָבט, וואר עס, וועלכער דען סיחון, קאָניג פאָן אמורי, אונד עוג קאָניג פאָן בשן געשלאגען האט — אונד אויך אין דען צייטען פאָן יהושע וואָרען גראָסע קריעגע; אבער וויא ווילסט דוא דאס מיט דיעזען קריעגע פערגלייכען, אין וועלכען ענגלענדער געגען ענגלענדער אונד פאטער געגען זאָהן קעמפפען?"

„האט ניכט אויך קאָניג דוד געגען זיינען זאָהן אבשלום געקעמפפט? זינד ניכט אויך יודען געגען יודען אין דען קאמפּף געצאָגען? ווישהעטטען ניכט זעלבסט דיא בעלאגערטען אין ירושלים מיט שווערט אונד פייער געגען איינאנדער? פערגאָססען זיא ניכט ברודער-בלוט איננערהאלב דער בעשטירמטען מויערן, אונד זאהן ניכט זעלבסט טיטוס מיט שטוינען דיא פאָם בירגער-קריעגע ענטצינדעטען פלאממען זיך אויס דער היילינען שטאדט ערהעבען?"

„מערכען! וואָהער ווייסט דוא זאָלכע זאכען?"

„אויס דעם יוסיפון!"

„דוא העטטעסט אויך עטוואס געשייטערעס לעזען קאָננען! דוא מוסט אויך ניכט אללעס גלויבען, וואס ער ערצעהלט. דענן ער וואר דאָך נור איין **איבערלייפער**! ער וואר אין ירושלים אונד קעמפפטע אלס יידישער פעלדהערר אין דער פעסטונג אונד האטטע איינע זיעבען-וואָכענטליכע בעלאגערונג געגען טיטוס אויסגעהאלטען, וואָרויף ער זאָדאנן צו דען ראָמערן איבערלויפען איזט. נאָך חורבן ירושלים גינג ער נאָך ראָם, וואָ ער דיעזע געשיכטע דער יידישען קריעגע געשריעבען האטטע. עס האט ליידער צו אללען צייטען שלעכטע מענשען געגעבען, וועלכע אונאייניגקייט שטיפטעטען, אונד דאמאלס האטטע גאָטט אין זיינעם בעשלוסע, אונזערע זינדען דורך צערשטאָרונג ירושלים'ס צו בעשטראפען, איינע בעזאָנדערע פערווירונג איבער דאס פאָלק געשיקט, דאס דיא האנד דעס ברודערס געגען דען ברודער אויסגעשטרעקט וואר."

„וואָלל איך לעבען, דאס זינד שאָנע געשיכטען אם היילינען שבת (ריעף שפרה). וואַרט ביז תשעה באב, דאנן ווירסט דוא גענוג פאָן חורבן בית המקדש צו ערצעהלען האבען — היינטע איזט שבת!"

„ביי מיינעם לעבען, דוא האסט רעכט, אבער איך וואָללטע נור דיעזעס מערכען בעווייזען, דאס זיא דען געגענווערטיגען קריעג ניכט מיט דעם יידישען פערגלייכען דארף. — שפרה מיין קינד, איך זאגע דיר, דיעזעס באק-ווערק איזט פאָרטרעפפליך, אונזערע אסתר קאָננטע ביי איינעם קאָניג קאָכין זיין. פיעללייכט וויל איינער אונזערער געסטע נאָך איין שטיק דאפאָן עססען. נעה' מיין קינד, רעדע איהנען צו, זיא שעמען זיך!"

„אלזאָ דער קריעג דויערט נאָך אימער פאָרט (זאגטע איין אורח), ביי אונס האט עס געהייסען, דער קריעג ווערע שאָן צו ענדע!"

„**דיעזער** קריעג (זאגטע בענעדיקט) ווירד אויך שאָן באלד צו ענדע זיין. איך ווייס עס אויס זיכערער קוועלע, דאס פרינץ ריכארד זיעגען ווירד; אבער וואס ניטצט דאס. קוים איזט דער קריעג צו ענדע, דאנן בעגיננט וויעדער דער **דריטטע** „**שמייץ-צונג**!"

„וואס איזט דאס שמייץ-צונג?" (פראגטע הדסה).

„ער מיינט דען קרייץ-צוג (זאגטע שפרה). נור אבער דארף איין יודע דיעזעס וואָרט ניכט אויסשפרעכען!"

„איך ווייס אבער אויך ניכט, וואס „קרייץ-צוג" איזט!" (זאגטע הדסה).

„פראגע נור מלכה, זיא ווירד דיר שאָן ערצעהלען, זיא איזט אין דער געשיכטע בעלעזען!"

„איך ווייס עס אויך ניכט (זאגטע מלכה) אים יוסיפון שטעהט עס ניכט!"

„דיעזער גאסט (זאגטע בענעדיקט) שיינט אין דיעזער געשיכטע גוט בעוואנדערט צו זיין, ערסט טרינקט איין גוטעס גלאז וויין אונד דאנן ערצעהלט זיא!" —

(פאָרטזעטצונג פאָלגט.)

אויס דען דעלעגאציאָנס-זיטצונגען.

אין דער פאָרגעסטריגען זיטצונג דער דעלעגאציאָנס-קאָממיסיאָן, וועלכע דיא טהעטיגקייט דעס גראפען אנדראשי אין דער אויסווערטיגען פאָליטיק צו פריפען האט, ריכטעטע ערצבישאָף האינאלד (איין דעלעגירטער דעס אָבער-הויזעס) אן דען גראפען אנדראשי פאָלגענדע פראגען: 1) איזט עס ווירקליך וואהר, דאס דיא זיד-סלאווישען קאטהאָליקען אונטער דער טירקישען רעגיערונג זאָ פיעלעס אויסצושטעהען האבען, דאס זיא צו איינער רעוואָלוציאָן צופלוכט נעהמען מוססטען? 2) איזט נון דיא עסטעררייך-אונגארישע מאָנארכיע אין דער לאגע, דאהין צו ווירקען, דאס דער צושטאנד דער זיד-סלאווישען קאטהאָליקען דעראַרט געבעססערט ווערדע, דאס זיך זאָלכע רעוואָלוציאָנען ניכט מעהר וויעדערהאָלען מיססען?"

היערויף אנטוואָרטעטע גראף אנדראשי פאָלגענדעס: „בייא דיעזער רעוואָלוציאָן אן אונזערער זיד-אָסטליכען גרענצע האטטען וויר נור פאָלגענדע דרייא פונקטע פאָר אויגען: 1) דיא בעוואכונג דעס אייראָפעאישען פריעדענס אים אללגעמיינען, דאמיט ער דורך דיעזען פאָרפאלל ניכט געשטאָרט ווערדע. — 2) דיא בעוואכונג דער עסטעררייך-אונגארישען מאָנארכיע אינסבעזאָנדערע, דאמיט וויר דורך דיעזע רעוואָלוציאָן צו גאר קיינעם שאדען קאָממען — אונד 3) דיא ביזהעריגען אונגעאָרדנעטען פערוואָררענען צושטענדע אין דער וועסטליכען טירקייא אין זאָלכע געאָרדנעטע צושטענדע צו פערוואנדלען, וועלכע דיא וויעדערהאָלונגען פאָן רעוואָלוציאָנען אונמאָגליך מאכען. — וויר טהאטען אללעס מאָגליכע. אום דיעזע 3 פונקטע קיינען אויגענבליק אויסער אכט צו לאססען — אונד איך קאנן דאהער פאָלגענדע פערזיכערונג געבען: נאך אללער מענשליכען פאָראויסזיכט קאנן דער אייראָפעאישע פריעדע אים אללגעמיינען אלס געזיכערט בעטראכטעט ווערדען; אויך וויל איך דאפיר גאראנטירען, דאס אונזערע מאָנארכיע דורך יענע פאָרגענגע אן אונזערער זיד-אָסטליכען גרענצע אין קיינעם פאללע צו שאדען קאָממען ווירד — אונד וואס נון ענדליך דען דריטטען פונקט בעטריפפט, זאָ האָפפע איך, זאָ וויט אלס מאָגליך דאהין ווירקען צו קאָננען, דאס זיך יענע זיד-סלאווישען רעוואָלוציאָנען ניכט וויעדערהאָלען ווערדען!"

דיעזע אנטוואָרט וואורדע מיט גראָסעם בייפאללע אויפגענאָממען; אינצווישען מעלדען דיא זיד-סלאווישען דעפעשען מעהרערע זיעגע דער רעוואָלוציאָנערען, וועלכע דען טירקען זאָגאר איינען גאנצען טראנספאָרט מיט לעבענס-מיטטעלן וועגנאהמען. —

פערשיעדענע נייאינקייטען.

* (האָף-נאכריכטען.) אונזער קאָניג איזט פאָרגעסטערן אבענד אין גאָדאָללאָ איינגעטראָפפען, וואָ ער בייא דען גראָסען מיליטער-עקסערציערונגען לענגערע צייט פערווייללען ווירד; אונזערע קאָניגין ווירד ערסט אם 30. סעפטעמבער אין וויען איינטרעפפען.

* (קראָנ-פרינץ רודאָלף) ווירד מיטטע דעס נעכסטען מאָנאטס נאך איטאליען רייזען, וואָ ער זאָוואָהל דעם קאָניגע פאָן איטאליען אלס אויך דעם פאפסטע איינען בעזוך אבשטאטטען ווירד. —

* (פראנץ דעאק וואורדע וויעדער געוועהלט!) אם 23. דיעזעס וואר אין דער היעזיגען אינגערן שטאדט דיא נייוואהל איינעס רייכסטאגס-דעפוטירטען. אום 8 אוהר מאָרגענס ערשיענען דיא וועהלער אם וואהל-פלאטצע. דיא וועהלער וואורדען נון פאָם וואהל-פרעזעס אויפגעפאָרדערט, איהרען קאנדידאטען צו נעננען, אונד עס ערשאָלל זאָפאָרט איין טויזענד-שטיממיגעס: „עליען דעאק פערענץ!" אים זיננע דעס געזעטצעס מוססטע נון איינע האלבע שטונדע געוואַרטעט ווערדען, פיעללייכט האט יעמאנד דאָך לוסט, אויך איינען אנדערען קאנדידאטען צו נעננען. נאכדעם זיך ניעמאנד זאָ לעבערליך מאכטע, וואר נאטירליך יעדעס „אבשטיממען" אוננאָטהיג. דער וואהל-פרעזעס ערהאָב זיך דאהער אונד זאגטע: „איך ערקלערע היעמיט פראנץ דעאק אלס געזעטצליכען, מיט שטיממען-איינהייט געוועהלטען רייכסטאגס-אבגעאָרדנעטען דעס פעסטער אינגער-שטאָדטער-וואהלבעצירקעס!" — אום 9 אוהר וואר דיא וואהל צו ענדע, אונד זאָגאר דאס וואהל-פראָטאָקאָלל אונטערפערטיגט. — איינע דעפוטאציאָן, פאָן איינער אונגעהייערן מענשענמענגע בעגלייטעט, בעגאב זיך זאָפאָרט אין דיא וואָהנונג דעס פראנץ דעאק אים שטאדט-וואָלדכען אום איהם דאס וואהל-פראָטאָקאָלל צו איבעררייכען. זיא פאנדען דען „אלטען העררן" אים האָפע דער וואָהנונג, וואָ ער זיין בעשיידענעס פריהשטיק איינגעהמען וואָללטע. דער וואהל-פרעזעס איבעררייכטע איהם נון דאס פראָטאָקאָלל מיט פאָלגענדען וואָרטען: „זעהר געעהרטער, אויפריכטיג געליעבטער הערר! דער אינגערשטאָדטישע וואהל-בעצירק האט דיך היינטע צום זעכסטען מאלע צו זיינעם רייכסטאגס-דעפוטירטען מיט שטיממען-איינהייט געוועהלט. יעדער איינצעלנע בירגער אונד וועהלער דיעזעס וואהל-בעצירקעס האט נור דען איינציגען וואונש, דאס דער ליעבע גאָטט דיך ערהאלטען מאָגע! דאס ער דיינע געזונדהייט בעססערע, דאמיט דוא וויעדער פירס אללגעמיינע וואָהל ווירקען קאננסט!" — מיט ציטטערנדער שטיממע ערווידערטע היערויף דעאק: „ליעבע פריינדע! איך קאנן אייך פיר דאס פערטרויען, דאס איהר מיר נייערדינגס בעוויעזען, נור אויפריכטיג דאנקען, איך דאנקע היעפיר אויס פאָללעם הערצען אללען וועהלערן דער אינגערן שטאדט. עוויג קאנן יא דיא קראנקהייט ניכט דויערן! איך קאנן וואָהל נאָך ניכט געהען. אבער עס זאָלל מיט גאָטטעס הילפע באלד בעססער ווערדען! איבערברינגען זיא דאהער מיינען הערצליכען גרוס אללען, אללען!" טויזענד-שטיממיגע עליען-רופע ערשאָללען אבערמאלס. אללעס דרענגטע זיא אן דען „אלטען העררן" הין, אום זיינע האנד אָדער וועניגסטענס זיין קלייד בעריהרען צו קאָננען. פריידען-טהרענען ערגלענצטען אין דען אויגען גרייזער מעננער. אללעס פרייטע זיך וויא קינדער, וועלכע איהרען קראנקען פאטער וויעדער געזונד זעהען. אין דער טהאט, גאב עס נאָך קיים איינען מאנן אין אונגארן, פיר דען אללעס זיך אין זאָ האָהעם גראדע בעגייסטערט העטטע. קאָשוטה וואר וואָהל אויך פאָן אללען זייטען האָכפערעהרט, אבער דאמאלס וואַרען יא אנדערע צייטען. איבערדיעס איזט דיא אללגעמיינע פערעהרונג נאָך ניכט אללעס; מעהר ווערטה איזט יא דיא „קינדליכע ליעבע", וועלכע גאנץ אונגארן פיר דעאק העגט.

* (ראָטהשילד — אָהנע נאכטקוואַרטיער!) דער וויענער ראָטהשילד לאָסט זיינען פאלאסט זאָעבען אויסבעססערן. פיר דיא צייט דער אויסבעססערונג נאהם ער זיך איינע וואָהנונג אויף אין דעם בענאכבארטען האָטעל. אבער אויך איין ראָטהשילד איזט נור אין זיינעם איינגענען הויזע „אללמעכטיג"; אין איינעם פרעמדען הויזע קאנן אויך ער אין פערלעגענהייט קאָממען. דיעזע ערפאהרונג מוססטע דער פיעלפאַכע מילליאָנער דיעססמאל מאכען. ער וואר נעמליך אין געשעפטס-אנגעלעגענהייטען אויסגעגאנגען אונד עס וואר שאָן רעכט שפעט אין דער נאכט, אלס ער אינס האָטעל געהען וואָללטע. דאָך דאס האָטעל וואר בערייטס אבגעשפעררט! דער מילליאָנער טהאט נון דאס, וואס אויך יעדעס אנדערע מענשענקינד אין זיינער לאגע טהון ווירדע: ער לייטעטע נעמליך אן, דאמיט דער „טהאָר-היטער" איהם אָפפנע. אללין דאס לייטען דויערטע איינע האלבע שטונדע — אונד דער טהאָר-היטער ערשיען נאָך אימטער ניכט, אום דעם פאָר קעלטע ציטטערנדען מילליאָנער דאס טהאָר צו אָפפנען. דער טהאָר-היטער וואר נעמליך איינגעשלאָפען אונד שליעף דיעססמאל זאָ רוהיג אונד זאָ זאָרגענלאָז, אלס וועדע ער זעלבסט איין ראָטהשילד געוועזען! וואס וואר דא צו טהון? דער „רייכע הערר" מוססטע אין זיינען איינגע-

פאָלליעטאָן.

דיא יודען אין ענגלאנד.

(11-טע פאָרטזעטצונג.)

מלכה וואר פראָה, דאס דיעזער צווישענ-פאלל מיט דער בעטטלערין ענטשטאנדען איזט, דא זיא דאס אויס איהרער פערלעגענהייט פיר איינינע אויגענבליקע רעטטעטע. דיא אלטע אננא ענטפערנטע זיך אויך באלד. אינדעם זיא שאָן וואוסטע, דאס דיא לייטע באלד אויס דער סינאגאָגע קאָממען אונד איהנען דאמאלס דער בעזוך איינער קאטהאָליקין ניכט ווילקאָממען איזט.

באלד קאם אויך בענעדיקט אויס דער סינאגאָגע. ער קאם ניכט אללין, מיט איהם קאמען נאָך 9 „אורחים". דיא דאמאלינען „אורחים" ווארען ווירקליכע „גאָסטע" אונד קיינע „שנאָררער". דיא יידישען קויפלייטע. וועלכע פאָן אללען וועלטגעגענדען נאך לאָנדאָן קאמען, אום איהרען האנדעל צו בעטרייבען, וואורדען געוואָהנליך פיר דען זאמסטאג פאָן דען לאָנדאָנער איזראעליטען צו טישע געלאדען. היע אונד דא ווארען אבער אויך אונטער דיעזען „אורחים" ווירקליכע שנאָררער.

ביים איינטרעטען וואורדע דער היילינע שבת מיט גראָסטער פריידע אונד מיט שאָנסטעם געזאנגע בעגריסט. פיר דען פראָממען יודען איזט דיעזער פרייטאג אבענד אויך נאָך היינטע דער שאָנסטע אבענד אין דער וואָכע, וואָ ער אללע ארבייטען אונד זאָרגען דער גאנצען וואָכע מיט איינמאל אבשיטטעלט, אונד דען שבת וויא איין קאָניג דיא קאָניגין בעגריסט. וואס פיר איין היילינעס געפיהל הערשטע נאָך ביים יודען פאָר צייטען אן איינעם זאָלכען פרייטאג אבענד! דיא גאנצע וואָכע וואר ער בעדריקט, געשלאגען. איבעראלל אנגעפיינדעט, פערהאסט, פעראכטעט אונד פערשפאָטעט; אלס ער אבער פרייטאג אבענדס אין זיין היינעס, העלל-ערלייכטעטעס הויז קאם, דא פאנד ער זיין פאראדיעז, וואָ ער אללע ליידען דער גאנצען וואָכע פערגאס, זיין וויב אונד זיינע קינדער ליעבטען אונד עהרטען איהן אונד ער פרייטע זיך, וועניגסטענס אירגענד איין לעבענדיגעס וועזען צו פינדען, וועלכעס איהן דאָך נאָך אכטעט אונד שעטצט. ער קאָננטע וועניגסטענס איינמאל זאגען: „היער איזט מיין היילינטהום, היער בין איך הערר אים הויזע!"

בענעדיקט לעגטע זיינע הענדע אויף דען קאָפף זיינער טאָכטער אונד בענשטע זיא. זיין הערץ לאכטע, אלס ער דאס ליעבליכע געזיכט זיינער איינציגען טאָכטער זאה— אונד ווער פריהער דען בעדריקטען אונד געביקטען בענעדיקט ביים גראפען סאליסבורי זאה, דער ווירדע יעטצט דיעזען האָכאויפגעריכטעטען אונד שטאָלצען העררן בענעדיקט גאר ניכט מעהר ערקעננען.

נאכדעם מאן נון „קדוש" געמאכט אונד זיך געוואשען האטטע, זאגטע דיא הויז-פרויא שפרה צו דען אורחים: „גוט שבת, מיינע ליעבען געסטע, פריעדע מיט אייך, זייד מיר מיט נאָטט ווילקאָממען! איהר מיססעט מיר ענטשולדיגען, וועגן איך אייך אם טישע ניכט נאך אייערעם אלטער אונד אייערער ווירדע אָרדנע, דא איהר מיר אונבעקאננט זייעט."

„מאכע קיינע פיעלען אומשטענדע (זאגטע בענעדיקט), וואס ליעגט דאראן, וואָ איינער זיטצט. וועגן דוא נור עטוואס גוטעס אויף דען טיש ברינגסט אונד עס גערנע גיבסט. בעקאננט, אָדער אונבעקאננט, וויר ווערדען שאָן ביים עססען בעקאננט ווערדען!""

צו אנפאנגע דער גוטען מאהלצייט האט קיינער קיין וואָרט געשפראָכען! נור היע אונד דא ריהמטע בענעדיקט דיא גוטען פישע אונד ערמונטערטע זיינע געסטע, דאס זיא זיך דיא פישע רעכט גוט שמעקען לאססען זאָללען. ערסט נאך דעם פליישע. אלס מאן אייך נאָך עטוואס געטרונקען אונד געזונגען האטטע. זאגטע בענעדיקט: „עס איזט יא דא זאָ שטיללע, דאס מאן דיא מייזע איבער דיא שטובע לויפען הארען קאָננטע. קינדער ערצעהלעט איהר דאָך עטוואס נייעס!"

„„פאטער. איך ווייס דאס אללערנייעסטע! דענקע נור ליעבער פאטער. דער פעטער. וועלכער טאָדט קראנק ליעגט, וויללל מיט איינער ריכארד'שען ארמעע אין דען קריעג ציעהען!""

„וואס דוא דא זאגסט! אונד וואס ווירד זיינע בעטטי דאצו זאגען?"

„„קיטטי וויללסט דוא זאגען, ליעבער פאטער!""

„מיינעטוועגען זאָלל זיא קיטטי הייסען. אָב בעטטי אָדער קיטטי. וועגן איך נוט וויטצע, שטעהע איך פיר דען אונטערשיעד גאר ניכט אויף. אלזאָ וואס ווירד אויס זיינער האָכצייט!"

„„ניכטס ווירד דארויס, זיא וויללל איהן ניכט!""

„זאָ איין דוממעס פרויענצימטער! זיא ווירד נאָך איינמאל גאָטט דאנקען, וועגן פעטער זיך וויעדער נאך איהר אומזיעהט! אלזאָ אין דען קריעג ציעהט ער! אונד וואס זאגט דיא אלטע אננא דאצו? וועגן זיא איהר, דאָרט אים קריעגע, דען יונגען טאָדטשלאגען? — דאס זיך נאָטט